

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **M.**, so sídlom v B., proti odporčkyni **M. D.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. V. T., advokátkou v B., o **vypratanie bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 6 C 173/2005, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. septembra 2008 sp. zn. 4 Co 488/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. septembra 2008 sp. zn. 4 Co 488/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia a ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 11. mája 2006 č. k. 6 C 173/2005 – 131 uložil odporčkyni povinnosť vypratať trojizbový byt č. 12 o rozlohe X. m² nachádzajúci sa na druhom poschodí bytového domu na T. v lehote 15 dní po tom, čo jej navrhovateľ poskytne prístrešie. Vo zvyšku návrh zamietol. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ platne vypovedal odporčkyni nájom predmetného bytu z dôvodu hrubého porušovania povinností vyplývajúcich z nájmu bytu, keď po dobu dlhšiu ako tri mesiace nezaplatila nájomné a úhradu za služby spojené s užívaním bytu. Odporčkynia nevyužila svoje právo a nepodala návrh na súd o určenie neplatnosti výpovede z nájmu. Vzhľadom na dlhodobé neplnenie si povinností odporckyne spojených s nájmom bytu nepovažoval vypratanie bytu za v rozpore s dobrými mravmi. Okolnosť zvyšovania nájomného, ktorú odporckynia namietala až v priebehu konania v danej veci, kvalifikoval ako jej účelovú obranu. Pri rozhodovaní o bytovej náhrade dospel k záveru o danosti dôvodov hodných osobitného zreteľa vzhľadom na zdravotný stav a vek odporckyne, ktoré umožňujú priznať právo na poskytnutie bytovej náhrady v podobe prístrešia.

Návrh v časti, ktorým navrhovateľ žiadal vypratať byt aj osobám užívajúcim ho s odporkyňou z dôvodu jeho nekonkrétnosti, neurčitosti a nevykonateľnosti zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 150 O. s. p. Za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval zlú sociálnu situáciu odporkyne ako aj skutočnosť, že nepriznanie trov neohrozí existenciu navrhovateľa.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 17. septembra 2008 sp. zn. 4 Co 488/2006 na odvolanie odporkyne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti tak, že odporkyňa je povinná vypratať predmetný byt v lehote 15 dní po tom, čo navrhovateľ odporkyňi poskytne náhradné ubytovanie. Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým uložil odporkyňi povinnosť vypratať byt, považoval za správne. Navrhovateľ vypovedal odporkyňi nájom bytu z dôvodu hrubého porušovania povinností nájomníka vyplývajúceho z nájmu bytu tým, že ku dňu 31. 5. 2004 jej nedoplatok na nájomnom a na službách spojených s užívaním bytu predstavoval sumu 192 695,50 Sk. Výpovedná lehota skončila 30. 11. 2004, keď odporkyňa nepožiadala o predĺženie výpovednej lehoty o ochrannú lehotu a neuplatnila na súde neplatnosť výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Dôsledkom platnej výpovede je potom vypratanie bytu. Nestotožnil sa ale s rozhodnutím o bytovej náhrade. Podľa jeho názoru bolo potrebné posúdiť bytovú náhradu odporkyne podľa § 712a ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje právo na náhradné ubytovanie osobe, ktorá preukáže, že je v hmotnej núdzi. I keď príjem odporkyne v posudzovanom období presahoval životné minimum, išlo len o nepatrnú časť (508 Sk), ktorú možno tolerovať. Striktné uplatňovanie ustanovenia o výške stavu hmotnej núdze by v danom prípade bolo neprimerane tvrdé a nie je nevyhnutné ani primerané sledovanému cieľu prísnejšej úpravy zabezpečenia bytovej náhrady osobám, ktorým sa zrušuje nájom bytu z dôvodu neplatenia nájomného a poplatkov spojených s užívaním bytu i s prihliadnutím k tomu, že odporkyňa nedoplatok zaplatila a v odvolacom konaní preukázala, že nájomné riadne platí. O náhrade trov rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie odporkyňa, ktoré odôvodnila § 237 písm. f/ O. s. p., pretože jej ako účastníčke konania bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedla, že dňa 16. 9. 2008 si zvolila na svoje zastupovanie v konaní právnu zástupkyňu v zmysle § 25 O. s. p. Táto toho istého dňa žiadala krajský súd o odročenie pojednávania konaného dňa 17. 9. 2008 z dôvodu, že sa pre krátkosť času nemohla pripraviť na

pojednávane, ktorú žiadosť spolu s plnomocenstvom zaslala dňa 16. 9. 2008 telefaxovým podaním a následne 19. 9. 2008, t. j. do troch dní doporučeným listom. Napriek tomu krajský súd nezistil dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania (§ 119 O. s. p.) a vo veci rozhodol. Navrhla rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ sa k dovolaniu odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa, preto je dovolanie proti nemu prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd zakladajúcich zmätočnosť, zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237

O. s. p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Odporkyňa namietala, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 237 písm. f/ O. s. p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkovi občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom ochrany ich práv a právom chránených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Odporkyňa uviedla, že napriek jej riadnemu ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania z dôvodu krátkosti času na prípravu na pojednávanie splnomocnenej právnej zástupkyne, krajský súd pojednával a rozhodol v jej neprítomnosti v rozpore s § 101 ods. 2 O. s. p.

Pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa, pokiaľ nie je ustanovené niečo iné (§ 211 ods. 2 O. s. p.). Takým ustanovením, ktoré platí aj na konanie na odvolacom súde je aj § 101 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého súd pokračuje v konaní aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka, prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Z obsahu spisu vyplýva, že v predmetnej veci bolo nariadené pojednávanie na 17. 9. 2008 (č.l. 195 spisu), na ktoré bolo odporkyni doručené predvolanie 30. 6. 2008. Telefaxovým podaním zo 16. 9. 2008 (č.l. 210 spisu) žiadala právna zástupkyňa odporkyne JUDr. V. T. o odročenie tohto pojednávania, nakoľko dňa 16. 9. 2008 ju odporkyňa na zastupovanie splnomocnila a pre krátkosť času nie je možné riadne

sa na pojednávanie pripraviť. Súčasne v prílohe zaslala splnomocnenie udelené odporkyňou (č.l. 211 spisu). Žiadosť o odročenie pojednávania a plnú moc udelenú odporkyňou zaslala JUDr. V. T. doporučené krajskému súdu 19. 9. 2008 (č.l. 235 spisu).

Dôvodnosť žiadosti o odročenie pojednávania posudzuje súd predovšetkým z hľadiska preukázania skutočnosti, z ktorej účastník vyvodzuje existenciu dôležitého dôvodu v zmysle citovaného § 101 ods. 2 O. s. p.

V danom prípade mohol odvolací súd dôvodnosť žiadosti odporkyne o odročenie pojednávania posudzovať z aspektu tých skutočností, ktoré boli uvedené v jej žiadosti a prílohe k nej. Odvolací súd prejednanie a rozhodnutie veci v neprítomnosti odporkyne vysvetlil v odôvodnení napadnutého rozsudku tým, že nezistil dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania (17. 9. 2008), na ktoré bola odporkyňa včas predvolaná v dostatočnom predstihu a mala dostatok času na prípravu pojednávania zvolením si právneho zástupcu tak, aby v zostávajúcom čase do pojednávania bol schopný oboznámiť sa s obsahom spisu a aby sa mohol zúčastniť pojednávania. Prípadná neschopnosť zorganizovať zastupovanie a aj účasť na súdnom pojednávaní ide totiž na ujmu účastníka alebo advokáta, nie súdu. Navyše poukázal na to, že advokátka, ktorú si odporkyňa zvolila sa nepreukázala kvalifikovanou plnou mocou, pretože podanie ako i plnomocenstvo nedoplnila do troch dní a na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené sa podľa § 42 ods. 1 neprihliada.

S názorom odvolacieho súdu o nepreukázaní existencie dôležitého dôvodu pre odročenie pojednávania sa dovolací súd nestotožňuje.

Konštatovanie odvolacieho súdu o nedoplnení telefaxového podania v zákonom stanovenej lehote troch dní (§ 42 ods. 1 O. s. p.) nie je dôvodné, pretože v čase pojednávania 17. 9. 2008 splnenie tejto lehoty ani nemohol posúdiť (podanie zo 16. 9. 2008) a žiadosť o odročenie pojednávania a plná moc boli zaslané doporučené krajskému súdu 19. 9. 2008 (podací lístok z 19. 9. 2008, podacie číslo 18934399). Teda žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 17. 9. 2008 doložila zástupkyňa odporkyne kvalifikovanou plnou mocou zo 16. 9. 2008 a skutočnosť uvedená v žiadosti o odročenie pojednávania, podľa názoru dovolacieho súdu, prihliadnuc aj na vek odporkyne (nar. 2. 6. 1922) a jej zdravotný stav deklarovaný v priebehu konania, vykazuje znaky vážneho dôvodu v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. Odporkyňa využila svoje právo zvoliť si ako zástupcu advokáta (§ 25

ods. 1 O. s. p.), ktoré nie je obmedzené žiadnou lehotou a advokát je v zmysle § 25 ods. 2 O. s. p. povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje. Ak odvolací súd napriek tomu pojednával a rozhodol predmetnú vec v neprítomnosti odporkyne, postupoval v rozpore s § 101 ods. 2 O. s. p. Týmto postupom odvolacieho súdu bola odporkyňi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Odporkyňi nebolo umožnené uplatniť konkrétne procesné práva, ktoré jej Občiansky súdny poriadok priznáva a z ktorých bola postupom odvolacieho súdu vylúčená. Zúčastniť sa prejednávania právnej veci pred súdom je právom každého účastníka konania v každom jeho štádiu, pokiaľ zákon neustanovuje inak a ak na tomto svojom práve účastník trvá. Ustanovenie § 101 ods. 2 druhá veta O. s. p. určuje len jednu tu uvedenú výnimku, za ktorej sa môže vec prejednať v neprítomnosti účastníka, t. j. ak sa riadne predvolaný účastník na pojednávanie nedostavil a nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Toto ustanovenie napokon vychádza z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Vychádzajúc z uvedeného je dovolanie odporkyne dôvodné. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. júna 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: